Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2025/647

10.2.2025

AANBEVELING VAN DE RAAD

van 21 januari 2025

tot goedkeuring van het nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Roemenië

(C/2025/647)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121,

Gezien Verordening (EU) 2024/1263, en met name artikel 17,

Gezien de aanbeveling van de Commissie,

Overwegende hetgeen volgt:

ALGEMENE OVERWEGINGEN

(1) Op 30 april 2024 is een hervormd EU-kader voor economische governance in werking getreden. Verordening (EU) 2024/1263 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht ([1]), de gewijzigde Verordening (EG) nr. 1467/97 betreffende de tenuitvoerlegging van de procedure bij buitensporige tekorten ([2]), en de gewijzigde Richtlijn 2011/85/EU van de Raad betreffende de begrotingskaders van de lidstaten ([3]) vormen samen de kernelementen van het hervormde EU-kader voor economische governance. Het kader beoogt gezonde en houdbare overheidsfinanciën te bevorderen, duurzame en inclusieve groei en veerkracht door middel van hervormingen en investeringen te stimuleren, en buitensporige overheidstekorten te voorkomen. Het bevordert tevens de nationale verantwoordelijkheid, legt de focus meer op de middellange termijn en combineert dit met een doeltreffendere en coherentere handhaving van de regels.

(2) De nationale budgettair-structurele plannen voor de middellange termijn die de lidstaten bij de Raad en de Commissie indienen, staan centraal in het nieuwe kader voor economische governance. De plannen zijn gericht op twee doelstellingen: i) ervoor zorgen dat de overheidsschuld, onder meer aan het einde van de aanpassingsperiode, een plausibel neerwaarts pad volgt of op een prudent niveau blijft, en dat het overheidstekort op de middellange termijn onder de referentiewaarde van 3 % van het bbp wordt gebracht en gehouden, en ii) zorgen voor hervormingen en investeringen die aansluiten bij de belangrijkste uitdagingen die in de context van het Europees Semester zijn vastgesteld en bij de gemeenschappelijke prioriteiten van de EU. Daartoe moet in elk plan een middellangetermijntoezegging voor een netto-uitgavenpad ([4]) worden opgenomen, waarbij voor de duur van het plan effectief een budgettaire beperking van vier of vijf jaar wordt opgelegd (afhankelijk van de normale parlementaire zittingsperiode in een lidstaat). Daarnaast moet in het plan worden toegelicht hoe de lidstaat hervormingen en investeringen zal inzetten als antwoord op de belangrijkste uitdagingen die in de context van het Europees Semester zijn vastgesteld, met name in de landspecifieke aanbevelingen (inclusief de aanbevelingen die relevant zijn voor de procedure voor macro-economische onevenwichtigheden (PMO), indien van toepassing), en hoe het plan werk gaat maken van de gemeenschappelijke prioriteiten van de EU. De periode voor begrotingsaanpassing bestrijkt vier jaar en kan met maximaal drie jaar worden verlengd indien de lidstaat zich verbindt tot een relevante reeks hervormingen en investeringen die aan de criteria van Verordening (EU) 2024/1263 voldoen.

([1]) Verordening (EU) 2024/1263 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2024 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad (PB L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Verordening (EU) 2024/1264 van de Raad van 29 april 2024 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1467/97 over de bespoediging en verduidelijking van de tenuitvoerlegging van de procedure bij buitensporige tekorten (PB L van 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Richtlijn (EU) 2024/1265 van de Raad van 29 april 2024 tot wijziging van Richtlijn 2011/85/EU betreffende voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten (PB L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Netto-uitgaven in de zin van artikel 2 van Verordening (EU) 2024/1263, namelijk de overheidsuitgaven ongerekend i) rente-uitgaven, ii) discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde, iii) uitgaven voor programma's van de Unie die volledig met inkomsten uit Uniefondsen worden gefinancierd, iv) nationale uitgaven voor medefinanciering van door de Unie gefinancierde programma's, v) cyclische elementen van de uitgaven voor werkloosheidsuitkeringen, en vi) eenmalige en andere tijdelijke maatregelen.

(3) Na de indiening van het plan moet de Commissie beoordelen of het aan de voorwaarden van Verordening (EU) 2024/1263 voldoet.

(4) Op aanbeveling van de Commissie moet de Raad vervolgens een aanbeveling vaststellen waarin het netto-uitgavenpad van de betrokken lidstaat wordt vastgesteld en, in voorkomend geval, de hervormings- en investeringstoezeggingen die ten grondslag liggen aan een verlenging van de begrotingsaanpassingsperiode worden goedgekeurd.

OVERWEGINGEN BETREFFENDE HET NATIONALE BUDGETTAIR-STRUCTURELE PLAN VOOR DE MIDDELLANGE TERMIJN VAN ROEMENIË

(5) Op 25 oktober 2024 heeft Roemenië zijn nationale budgettair-structurele plan voor de middellange termijn bij de Raad en de Commissie ingediend. De indiening vond plaats na een verlenging van de in artikel 36 van Verordening (EU) 2024/1263 vastgestelde termijn, zoals overeengekomen met de Commissie. De indieningstermijn werd met instemming van de Commissie verlengd in het licht van de door Roemenië aangevoerde redenen.

Proces voorafgaand aan de indiening van het plan

(6) Ter structurering van de dialoog die moet leiden tot de indiening van nationale budgettair-structurele plannen voor de middellange termijn, heeft de Commissie op 21 juni 2024 overeenkomstig artikel 9 van Verordening (EU) 2024/1263 het referentiepad ([5]) aan Roemenië toegezonden. De Commissie heeft het referentiepad op 25 oktober bekendgemaakt ([6]). Het referentiepad is risicogebaseerd en zorgt ervoor dat de overheidsschuld tegen het einde van de begrotingsaanpassingsperiode en zonder verdere begrotingsmaatregelen na de aanpassingsperiode een plausibel neerwaarts pad volgt of op middellange termijn op een prudent niveau blijft, en dat het overheidstekort tijdens de aanpassingsperiode tot onder 3 % van het bbp wordt teruggebracht en op middellange termijn onder die referentiewaarde blijft. De middellange termijn wordt gedefinieerd als de periode van tien jaar na het einde van de aanpassingsperiode. Overeenkomstig artikel 6 punt d), en de artikelen 7 en 8 van Verordening (EU) 2024/1263 is het referentiepad ook consistent met de tekortbenchmark, de schuldhoudbaarheidswaarborg en de waarborg voor de weerbaarheid van het tekort. Het referentiepad van Roemenië bepaalt dat op basis van de aannamen van de Commissie waarop de in juni 2024 verstrekte voorafgaande richtsnoeren gebaseerd zijn en uitgaande van een aanpassingsperiode van zeven jaar, de netto-uitgaven niet sneller mogen groeien dan de waarden in tabel 1. Dit komt overeen met een gemiddelde groei van de netto-uitgaven met 5,2 % gedurende de aanpassingsperiode (2025-2031) en met 5,5 % gedurende de periode 2025-2028.

Tabel 1: Referentiepad dat de Commissie op 21 juni 2024 aan Roemenië heeft verstrekt

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Gemiddelde 2025-2028	Gemiddelde 2025-2031
Maximale groei van de netto-uitgaven (jaarlijks, %)	6,1	5,7	5,3	5,0	4,8	4,7	4,5	5,5	5,2

Bron: berekeningen van de Commissie.

(7) Overeenkomstig artikel 12 van Verordening (EU) 2024/1263 hebben Roemenië en de Commissie tussen juli en oktober 2024 een technische dialoog gevoerd. De dialoog spitste zich toe op het door Roemenië beoogde netto-uitgavenpad en de onderliggende aannamen, en op de beoogde reeks hervormings- en investeringstoezeggingen die aan het verzoek van Roemenië tot verlenging van de aanpassingsperiode ten grondslag liggen. Tijdens de besprekingen lag de nadruk op de belastinghervorming, de hervorming van de belastingdienst, de hervorming van de belastingregeling voor micro-ondernemingen en uitgaventoetsingen. Ook werd gesproken over de beoogde uitvoering van hervormingen en investeringen als antwoord op de belangrijkste uitdagingen die zijn

([5]) De aan de lidstaten en het Economisch en Financieel Comité verstrekte voorafgaande richtsnoeren omvatten paden zonder en met verlenging van de aanpassingsperiode (respectievelijk vier en zeven jaar). Zij omvatten ook de belangrijkste initiële voorwaarden en onderliggende aannamen die de Commissie in het kader van haar prognose van de overheidsschuld op middellange termijn heeft gebruikt. Het referentiepad is berekend op basis van de in de *Debt Sustainability Monitor 2023* van de Commissie beschreven methode (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Het is gebaseerd op de voorjaarsprognose 2024 van de Commissie en de verlenging ervan op middellange termijn tot 2033, en de bbp-groei op lange termijn en de vergrijzingskosten zijn in overeenstemming met het gezamenlijke *vergrijzingsverslag 2024* van de Commissie en de Raad (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#romania.

vastgesteld in het kader van het Europees Semester en de gemeenschappelijke prioriteiten van de Unie op het gebied van een rechtvaardige en groene digitale transitie, sociale en economische veerkracht, energiezekerheid en de opbouw van defensievermogens.

(8) In oktober 2024 heeft Roemenië overeenkomstig artikel 11, lid 3, en artikel 36, lid 1, punt c), van Verordening (EU) 2024/1263 volgens de door Roemenië in zijn plan verstrekte informatie het maatschappelijk middenveld en de sociale partners geraadpleegd. Volgens de informatie die Roemenië in zijn plan heeft verstrekt, is er op 16 oktober 2024 een openbaar debat over het plan gevoerd met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld.

Andere gerelateerde processen

(9) Roemenië is momenteel onderworpen aan een buitensporigtekortprocedure ([7]). Op 3 april 2020 heeft de Raad, op aanbeveling van de Commissie, op grond van artikel 126, lid 6, VWEU Besluit (EU) 2020/509 betreffende het bestaan van een buitensporig tekort in Roemenië vastgesteld als gevolg van een geplande niet-naleving van het tekortcriterium van het VWEU, en op grond van artikel 126, lid 7, VWEU een aanbeveling gedaan om uiterlijk in 2022 een einde te maken aan de situatie van een buitensporig overheidstekort. In het licht van de sterke krimp van de economische activiteit als gevolg van de COVID-19-pandemie nam de Raad op 18 juni 2021 op grond van artikel 126, lid 7, VWEU een herziene aanbeveling aan Roemenië aan, waarbij de termijn voor de correctie werd verlengd tot 2024. Op 24 november 2021 heeft de Commissie geconcludeerd dat Roemenië effectieve maatregelen had genomen in reactie op de aanbeveling van de Raad van 18 juni 2021 uit hoofde van artikel 126, lid 7, VWEU, en was zij van mening dat er op dat moment geen aanvullende stappen in de buitensporigtekortprocedure nodig waren. In 2023 werden echter alle subcomponenten van de in 2021 tot Roemenië gerichte aanbeveling van de Raad ruimschoots niet gehaald. Het nominale tekort was aanzienlijk hoger (6,5 % van het bbp tegenover 4,4 % van het bbp volgens de aanbeveling van de Raad), de structurele inspanningen waren veel lager dan aanbevolen en de groei van de netto-uitgaven was veel hoger dan aanbevolen.

(10) De Raad heeft daarom op 26 juli 2024 vastgesteld dat Roemenië geen effectief gevolg heeft gegeven aan de aanbeveling van de Raad van 18 juni 2021 ([8]). Deze aanbeveling valt samen met de herziene aanbeveling van de Raad krachtens artikel 126, lid 7, VWEU om een einde te maken aan de situatie van een buitensporig overheidstekort in Roemenië ([9]). De gelijktijdige goedkeuring van die aanbevelingen, die is afgestemd op en wordt gerechtvaardigd door de overgang naar het nieuwe kader voor economische governance, zorgt voor consistentie tussen de aanbevolen aanpassingstrajecten.

(11) De Commissie heeft op 19 juni 2024 geconcludeerd dat Roemenië wordt geconfronteerd met buitensporige macro-economische onevenwichtigheden. Meer specifiek heeft Roemenië te kampen met kwetsbaarheden in verband met de externe rekeningen, met name geassocieerd met grote en toenemende overheidstekorten, terwijl de prijzen en kosten aanzienlijk blijven stijgen en de beleidsmaatregelen ontoereikend zijn geweest ([10]).

(12) De Raad heeft op 21 oktober 2024 in het kader van het Europees Semester landspecifieke aanbevelingen (LSA's) tot Roemenië gericht ([11]).

SAMENVATTING VAN HET PLAN EN BEOORDELING DOOR DE COMMISSIE

(13) Overeenkomstig artikel 16 van Verordening (EU) 2024/1263 heeft de Commissie het plan op onderstaande wijze beoordeeld.

Achtergrond: macro-economische en budgettaire situatie en vooruitzichten

(14) De economische activiteit in Roemenië is in 2023 met 2,4 % gegroeid ten gevolge van de binnenlandse vraag. Volgens de najaarsprognose 2024 van de Europese Commissie groeit de economie in 2024 naar verwachting met 1,4 %, een vertraging die het gevolg is van een minder sterke ontwikkeling van de industriële productie, de woningbouw, de IT-sector en de vervoersdiensten. In 2025 zal het reële bbp naar verwachting met 2,5 % stijgen, ondersteund door een solide particuliere consumptie en een versnelling van de particuliere investeringen, die beide worden bevorderd door gunstigere financiële omstandigheden. In 2026 zal het reële bbp naar verwachting met 2,9 % toenemen, aangezien de door de EU gefinancierde investeringen in openbare infrastructuur een sterke groeistimulans zullen vormen nu het programma in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit zijn laatste fase ingaat. Gedurende de prognosehorizon (d.w.z. 2024-2026) zal de potentiële bbp-groei in Roemenië naar

([7]) Alle documenten met betrekking tot de buitensporigtekortprocedure van Roemenië zijn te vinden op: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/romania_en.

([8]) PB L, 1.8.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/2130/oj.

([9]) Aanbeveling voor een aanbeveling van de Raad om een einde te maken aan de buitensporigtekortsituatie in Roemenië van 26.11.2024 (COM(2024) 957 final).

([10]) "Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, de Europese Centrale Bank, het Europees Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's en de Europese Investeringsbank", COM(2024) 600 final, bijlage 4.

([11]) Aanbeveling van de Raad van 21 oktober 2024 inzake het economisch, begrotings-, werkgelegenheids- en structuurbeleid van Roemenië.

verwachting gemiddeld 2,2 % bedragen ten gevolge van kapitaalverdieping en een toename van de totale factorproductiviteit. Het werkloosheidspercentage bedroeg in 2023 5,6 % en ontwikkelt zich volgens de Commissie tot 5,5 % in 2024, 5,5 % in 2025 en 5,4 % in 2026. De inflatie (bbp-deflator) zal naar verwachting dalen van 12,8 % in 2023 tot 9,0 % in 2024 en zal uitkomen op 5,9 % in 2025 en 5,3 % in 2026.

(15) Wat de begrotingsontwikkelingen betreft, bedroeg het overheidstekort van Roemenië in 2023 6,5 % van het bbp. Volgens de najaarsprognose 2024 van de Europese Commissie zal het tekort in 2024 naar verwachting 8,0 % van het bbp bereiken, 7,9 % van het bbp in 2025 en, bij ongewijzigd beleid, 7,9 % in 2026. In de prognoses van de Commissie is de ontwerpbegroting van Roemenië voor 2025 niet meegenomen, aangezien die nog moet worden opgesteld. De overheidsschuld bedroeg eind 2023 48,9 % van het bbp. Volgens de prognose van de Commissie zal de schuldquote eind 2024 naar verwachting stijgen tot 52,2 % van het bbp. Naar verwachting zal die eind 2025 stijgen tot 56,1 % van het bbp en eind 2026 tot 59,7 %. In de begrotingsprognose van de Commissie worden de beleidstoezeggingen in de plannen voor de middellange termijn pas in aanmerking genomen als zij worden geschraagd door concrete beleidsmaatregelen die op geloofwaardige wijze zijn aangekondigd en voldoende zijn gespecificeerd.

Netto-uitgavenpad en belangrijkste macro-economische aannamen in het plan

(16) Het nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Roemenië bestrijkt de periode 2025-2028 en omvat een begrotingsaanpassing over een periode van zeven jaar.

(17) Het plan bevat de overeenkomstig artikel 13 van Verordening (EU) 2024/1263 vereiste informatie.

(18) Het plan bevat de toezegging dat het in tabel 2 aangegeven netto-uitgavenpad zal worden aangehouden, dat overeenkomt met een gemiddelde groei van de netto-uitgaven van 4,8 % in de jaren 2025-2028. Bovendien verbindt Roemenië zich tot hervormingen en investeringen teneinde de aanpassingsperiode te verlengen tot 7 jaar (2025-2031), met een geplande gemiddelde groei van de netto-uitgaven gedurende die termijn van 4,4 %. De in het plan opgenomen gemiddelde groei van de netto-uitgaven tijdens de aanpassingsperiode (2025-2031) is lager dan de gemiddelde groei van de netto-uitgaven in het referentiepad dat de Commissie op 21 juni 2024 heeft toegezonden (5,2 %). Het plan berust op de aanname dat de potentiële groei van het reële bbp geleidelijk zal afnemen van 2,7 % in 2024 tot 2,0 % in 2031. Verder berust het plan op de verwachting dat het groeipercentage van de bbp-deflator zal dalen van 7,2 % in 2024 tot 5,0 % in 2025 en geleidelijk verder zal dalen tot 4,4 % in 2031.

Tabel 2: Netto-uitgavenpad en belangrijkste aannamen in het plan van Roemenië

						Verlenging van de aanpassingsperiode				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Gemiddelde over de looptijd van het plan 2025-2028	Gemiddelde gedurende de aanpassingsperiode 2025-2031
Groei van de netto-uitgaven (jaarlijks, %)	14,3	5,1	4,9	4,7	4,3	4,2	3,9	3,8	4,8	4,4
Groei van de netto-uitgaven (cumulatief, vanaf referentiejaar 2023, %)	14,3	20,2	26,0	31,9	37,6	43,3	49,0	54,7	n.v.t.	n.v.t.
Potentiële bbp-groei (%)	2,7	2,7	2,5	2,4	2,2	2,1	2,0	2,0	2,4	2,3
Inflatie (groei bbp-deflator) (%)	7,2	5,0	4,9	4,8	4,7	4,6	4,5	4,4	4,8	4,7

Bron: budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Roemenië en berekeningen van de Commissie.

Gevolgen voor de overheidsschuld van de netto-uitgaventoezeggingen van het plan

(19) Indien het in het plan vastgelegde netto-uitgavenpad en de onderliggende aannamen werkelijkheid worden, zou de overheidsschuld volgens het plan toenemen van 52,2 % van het bbp in 2024 tot 62,6 % van het bbp in 2029, alvorens te dalen tot 61,4 % van het bbp in 2031, volgens de onderstaande tabel. Vervolgens wordt verwacht dat het in de tien jaar na het einde van de door het plan bestreken periode gestaag zal dalen tot ruim onder de 60 % van het bbp.

Tabel 3: Ontwikkeling van de overheidsschuld en het saldo in het plan van Roemenië

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2041
Overheidsschuld (% v.h. bbp)	48,9	52,2	55,7	58,5	60,6	62,0	62,6	62,4	61,4	47,9
Overheidssaldo (% v.h. bbp)	- 6,5	- 7,9	- 7,0	- 6,4	- 5,7	- 5,0	- 4,2	- 3,4	- 2,5	- 1,6

Bron: budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Roemenië.

De overheidsschuldquote zou volgens het plan dus onder de in het Verdrag vastgelegde referentiewaarde van 60 % van het bbp op middellange termijn worden gebracht. Dit is aannemelijk aangezien, op basis van de aannamen van het plan, de schuld volgens alle deterministische stresstests van de schuldhoudbaarheidsanalyse van de Commissie voor 2041 onder de 60 % van het bbp zou uitkomen. Op basis van de beleidstoezeggingen en de macro-economische aannamen van het plan is het in het plan voorgestelde netto-uitgavenpad dan ook in overeenstemming met de schuldvereiste van artikel 6, punt a), en artikel 16, lid 2, van Verordening (EU) 2024/1263.

Gevolgen voor het overheidssaldo van de netto-uitgaventoezeggingen van het plan

(20) Op basis van het netto-uitgavenpad en de aannamen van het plan zou het overheidstekort dalen van 7,9 % van het bbp in 2024 tot 2,5 % van het bbp in 2031, het eerste jaar waarin het onder 3 % van het bbp zou uitkomen. Volgens het plan zou het overheidssaldo dus aan het einde van de aanpassingsperiode (2031) de referentiewaarde van 3 % van het bbp niet overschrijden. Het overheidstekort zou bovendien in de tien jaar na de aanpassingsperiode (d.w.z. tot en met 2041) de 3 % van het bbp niet overschrijden. Op basis van de beleidstoezeggingen en de macro-economische aannamen van het plan is het in het plan voorgestelde netto-uitgavenpad dan ook in overeenstemming met de tekortvereiste van artikel 6, punt b), en artikel 16, lid 2, van Verordening (EU) 2024/1263.

Tijdsprofiel van de begrotingsaanpassing

(21) Het tijdsprofiel van de begrotingsaanpassing, gemeten als de verandering in het structurele primaire saldo, zoals beschreven in het plan, is lineair, krachtens artikel 6, punt c), van Verordening (EU) 2024/1263. Bijgevolg is de begrotingsaanpassing gedurende de eerste vier jaar van het plan evenredig aan de totale aanpassingsinspanning. Op basis van de beleidstoezeggingen en de macro-economische aannamen van het plan is het in het plan voorgestelde netto-uitgavenpad dan ook in overeenstemming met de in artikel 6, punt c), van Verordening (EU) 2024/1263 bedoelde waarborg om geen uitstel toe te staan, en de in artikel 36, lid 1, punt e), van Verordening (EU) 2024/1263 bedoelde overgangsbepaling.

Tabel 4: Ontwikkeling van het structurele primaire saldo in het plan van Roemenië

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Structureel primair saldo (% van het bbp)	- 4,1	- 5,3	- 4,3	- 3,3	- 2,3	- 1,3	- 0,3	0,7	1,7
Wijziging van het structurele primaire saldo (procentpunt)	n.v.t.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Bron: budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Roemenië.

Samenhang tussen het plan en de buitensporigtekortprocedure

(22) Het in het plan uitgestippelde netto-uitgavenpad is in overeenstemming met de vereisten in het kader van de procedure bij buitensporige tekorten (en met name met de minimale jaarlijkse structurele aanpassing als bedoeld in artikel 3, lid 4, derde alinea, van Verordening (EG) nr. 1467/97 van de Raad).

Consistentie tussen het plan en de waarborg voor de weerbaarheid van het tekort

(23) Het in artikel 8 van Verordening (EU) 2024/1263 vastgelegde vereiste van het preventieve deel met betrekking tot de waarborg voor de weerbaarheid van het tekort, die is bedoeld om te voorzien in een gemeenschappelijke marge ten opzichte van de tekortreferentiewaarde van 3 % van het bbp, is niet van toepassing op Roemenië, aangezien het tekort volgens de plannen pas in het laatste jaar van de aanpassingsperiode tot minder dan 3 % van het bbp zal worden teruggebracht.

Consistentie tussen het plan en de schuldhoudbaarheidswaarborg

(24) Volgens het plan zal de overheidsschuld tussen 2027 en 2031 tussen 60 % en 90 % van het bbp bedragen. Aangezien het overheidstekort volgens het plan in 2031 echter onder de 3 % van het bbp zou uitkomen, hetgeen in het jaar na het einde van de aanpassingsperiode zou leiden tot intrekking van het besluit waarbij het bestaan van een buitensporig tekort wordt vastgesteld, is de schuldhoudbaarheidswaarborg tijdens de door het plan bestreken periode niet van toepassing.

Macro-economische aannamen van het plan

(25) Het plan is gebaseerd op aannamen die afwijken van de aannamen van de Commissie die op 21 juni aan Roemenië zijn toegezonden. In het plan worden met name verschillende aannamen gedaan voor vijf variabelen, namelijk het uitgangspunt (structureel primair saldo in 2024), de potentiële en reële bbp-groei en de groei van de bbp-deflator, en in het plan wordt rekening gehouden met de veronderstelde waardevermindering van de nationale munteenheid. Hieronder volgt een beoordeling van deze verschillen in aannamen. De verschillen in aannamen met het grootste effect op de gemiddelde groei van de netto-uitgaven worden hieronder opgesomd, samen met een beoordeling van elk verschil afzonderlijk.

— Het plan gaat uit van een slechtere uitgangspositie dan de Commissie. In de voorafgaande richtsnoeren die in juni 2024 aan Roemenië zijn toegezonden, bedroeg het structurele primaire saldo - 4,4 % van het bbp en in het plan is het - 5,3 % van het bbp. Het lagere structurele primaire saldo in het plan hangt samen met hogere overheidsuitgaven in de eerste drie kwartalen van het jaar, die het gevolg zijn van een snelle stijging van de overheidssalarissen, kapitaaluitgaven en sociale overdrachten. De prognose van het primaire saldo voor 2024 in het plan ligt zeer dicht bij die in de najaarsprognose van de Commissie en is realistisch. Bijgevolg wordt deze veronderstelling naar behoren gemotiveerd geacht. Dit draagt bij tot een lagere gemiddelde groei van de netto-uitgaven gedurende de aanpassingsperiode in het plan dan op basis van de aannamen van de Commissie.

— In het plan wordt ervan uitgegaan dat de potentiële bbp-groei in 2024 lager en in de periode 2026-2028 hoger zal zijn dan aangenomen in de voorafgaande richtsnoeren van juni 2024. Over het geheel genomen zijn de tijdreeksen even stabiel als die in de voorafgaande richtsnoeren. Dit draagt bij tot een hogere gemiddelde groei van de netto-uitgaven gedurende de aanpassingsperiode in het plan dan op basis van de aannamen van de Commissie. De mogelijkheid om alternatieve aannamen voor de potentiële groei te gebruiken, is in overeenstemming met artikel 36, lid 1, punt f), van Verordening (EU) 2024/1263, mits de cumulatieve groei gedurende de prognoseperiode (d.w.z. tot 2041) in grote lijnen overeenkomt met de aannamen van de Commissie, wat het geval is in het plan. Bijgevolg wordt deze veronderstelling naar behoren gemotiveerd geacht.

— In het plan wordt uitgegaan van een lagere groei van de bbp-deflator voor 2025 in vergelijking met de voorafgaande richtsnoeren van voorjaar 2024, hetgeen resulteert in lagere groeipercentages van de bbp-deflator gedurende de hele aanpassingsperiode bij toepassing van de regel inzake lineaire convergentie op middellange termijn, uitgaande van dat lagere niveau. Dit draagt bij tot een lagere gemiddelde groei van de netto-uitgaven gedurende de aanpassingsperiode in het plan dan op basis van de aannamen van de Commissie. Deze aanname is voorzichtig en derhalve naar behoren gemotiveerd.

— In het plan wordt naar behoren rekening gehouden met de aanname dat de wisselkoers van de RON ten opzichte van de EUR tijdens het schuldtraject zou dalen. Deze aanname wordt naar behoren gemotiveerd geacht en draagt bij tot een lagere gemiddelde groei van de netto-uitgaven gedurende de aanpassingsperiode in het plan dan op basis van de aannamen van de Commissie.

De resterende verschillen in de aannamen hebben geen significante gevolgen voor de gemiddelde groei van de netto-uitgaven ten opzichte van de aannamen van de Commissie. Al met al leiden alle verschillen in aannamen tezamen tot een gemiddelde groei van de netto-uitgaven in het plan die lager is dan in het referentiepad. De Commissie zal bij de toekomstige beoordelingen van de naleving van deze aanbeveling rekening houden met de bovenstaande beoordeling van de aannamen in het plan.

Begrotingsstrategie van het plan

(26) Volgens de indicatieve begrotingsstrategie in het plan zullen de netto-uitgaventoezeggingen voornamelijk door uitgavenbeheersing worden nagekomen. De verhouding tussen de primaire overheidsuitgaven en het bbp zal naar verwachting dalen van 40,6 % in 2024 tot 34,6 % in 2031, d.w.z. 6 procentpunten over een periode van zeven jaar. Alle uitgavencategorieën zullen naar verwachting dalen als percentage van het bbp. Deze toezegging wordt tot op zekere hoogte ondersteund door de in het plan gepresenteerde uitgavenhervormingen (uitgaventoetsingen, pensioenhervormingen, hervorming van het bestuur van staatsbedrijven), maar een strikte uitvoering hiervan zal nodig zijn om de doelstellingen te bereiken, evenals aanvullende maatregelen naast de in het plan opgenomen maatregelen. De specificatie van de beleidsmaatregelen moet worden bevestigd of aangepast en gekwantificeerd in de jaarlijkse begrotingen.

(27) Tegelijkertijd bestaan er risico's voor de uitvoering van de indicatieve begrotingsstrategie in het plan. De meeste van deze toezeggingen zullen moeten worden uitgevoerd door een nieuwe regering. Bovendien heeft de minister van Arbeid en Sociale Solidariteit op 20 november 2024 een verhoging van het referentiepunt voor pensioenen met 12,1 % aangekondigd. Deze aankondiging impliceert een veel grotere stijging van de pensioenen (ongeveer 1 % van het bbp) dan in het plan lijkt te worden aangenomen, d.w.z. een nominale bevriezing van de pensioenen in 2025.

Reeks hervormings- en investeringstoezeggingen in het plan die ten grondslag liggen aan een verlenging van de begrotingsaanpassingsperiode

(28) In het plan verbindt Roemenië zich tot hervormingen en investeringen, gericht op het verbeteren van de potentiële groei en de houdbaarheid van de begroting, als grondslag voor een verlenging van de begrotingsaanpassingsperiode van vier tot zeven jaar. De hervormingen en investeringen die aan een verlenging van de aanpassingsperiode ten grondslag liggen, bestaan uit meerdere reeds in het herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen; een aantal toezeggingen uit het herstel- en veerkrachtplan met aanvullende specificaties en een aantal nieuwe hervormingen. Deze omvatten de volgende maatregelen (zie ook bijlage II):

— Een hervorming van het pensioenstelsel en een hervorming van de speciale pensioenen. Deze twee hervormingen zijn bestaande maatregelen die al zijn voorzien in het herstel- en veerkrachtplan en stemmen overeen met de mijlpalen 213, 214 en 215 inzake de hervorming van het openbare pensioenstelsel van het Roemeense herstel- en veerkrachtplan die reeds zijn goedgekeurd. De volledige uitvoering van deze hervormingen kan aanzienlijk bijdragen tot de houdbaarheid van de begroting, maar de effecten ervan zullen voor het grootste deel pas op lange termijn zichtbaar worden. De hervorming van de speciale pensioenen voorziet in een geleidelijke aanpassing van de vervangingsratio's van buitengewoon gepensioneerden aan die van het algemene stelsel. De pensioenhervorming behelst een volledige herziening van het stelsel, waarbij alle pensioenen opnieuw worden berekend op een manier die beter aansluit bij het beginsel van premiebetaling. De hervorming omvat ook stimulansen om langer door te werken: het voorziet in bonuspunten voor lange bijdrageperioden en koppelt de wettelijke pensioenleeftijd aan de ontwikkeling van de levensverwachting. Het budgettaire effect van deze hervormingen is door de Wereldbank gekwantificeerd.

— Hervorming van het minimumloon. Deze hervormingstoezegging vormt een aanvulling op mijlpaal 392 van het herstel- en veerkrachtplan inzake minimumloonvorming en voert een nieuw systeem in voor de vaststelling van het brutominimumloon op basis van de verwachte inflatie en productiviteitsgroei door een onafhankelijke instelling, waarbij ervoor wordt gezorgd dat het minimumloon binnen een bepaalde marge ten opzichte van het gemiddelde loon blijft. De hervorming heeft tot doel de voorspelbaarheid van de actualiseringen van minimumlonen te verbeteren en moet helpen voorkomen dat ad-hocverhogingen mogelijk negatieve gevolgen hebben voor het kostenconcurrentievermogen. De hervorming zal in 2025 ten uitvoer worden gelegd en zal naar verwachting extra inkomsten genereren ter waarde van 0,1 % van het bbp.

— Hervorming van het bezoldigingsstelsel van de overheidssector. De hervormingstoezegging vormt een aanvulling op mijlpaal 420 van het herstel- en veerkrachtplan van Roemenië inzake de ontwikkeling van een eerlijk unitair beloningssysteem in de overheidssector. Het doel van de hervorming is te zorgen voor een eerlijk en budgettair houdbaar loonbeleid door de rangordecoëfficiënten voor elke beroepscategorie te herzien, de salarisschalen voor lokale ambtenaren te herzien en bonussen te plafonneren op 20 % van het basissalaris. In het plan wordt benadrukt dat de hervorming verenigbaar moet zijn met de budgettaire houdbaarheid en moet worden uitgevoerd met inachtneming van de in het plan opgenomen middelen voor de totale vergoedingen in de

overheidssector en de wet op de budgettaire verantwoordelijkheid. De hervorming zal pas worden doorgevoerd wanneer het overheidstekort is teruggedrongen tot minder dan 5,0 % van het bbp.

— Hervorming van de belastingregeling voor micro-ondernemingen. In het plan wordt verwezen naar mijlpaal 206 van het Roemeense herstel- en veerkrachtplan inzake de herziening van het belastingkader. Het biedt een overzicht van de reeds genomen maatregelen, die momenteel worden onderzocht in het kader van de derde betalingsaanvraag. Het hoofddoel van de hervorming is het toepassingsgebied van de regeling voor micro-ondernemingen te beperken door de voorwaarden om hiervoor in aanmerking te komen aan te scherpen en het systeem zo eenvoudig mogelijk te houden. In 2022 en 2023 zijn al enkele maatregelen genomen en volgens het plan zullen de resterende maatregelen vanaf 2025 geleidelijk worden ingevoerd. In het plan wordt geraamd dat deze hervorming 0,1 % van het bbp aan extra inkomsten voor de overheid zal opleveren. Er zouden nog meer inkomsten kunnen worden gegenereerd als de drempel om in aanmerking te komen voor de belastingregeling voor micro-ondernemingen bij de hervorming ingrijpend zou worden verlaagd en afgestemd zou worden op de btw-drempel. Dit zou het systeem eenvoudig houden en het beheer ervan vergemakkelijken.

— Belastinghervorming. Dit is een bestaande maatregel uit het herstel- en veerkrachtplan die verband houdt met de mijlpalen 205, 207 en 208 inzake de herziening van het belastingkader, en mijlpaal 237 inzake de ontwikkeling van een automatisch model voor de waardering van onroerend goed. De beschrijving van de belangrijkste doelstellingen van de hervorming stemt overeen met die in het herstel- en veerkrachtplan (een billijker, eenvoudiger en voorspelbaarder belastingstelsel, betere stimulansen). De hervorming is gericht op een stijging van de overheidsinkomsten met 1,1 % van het bbp in 2025, ongerekend het effect van de stijging van het belastingvrije deel van de pensioenen (die neerkomt op een belastingverlaging ter waarde van 0,2 % van het bbp). Om dit doel te bereiken, zullen tegen het einde van het eerste kwartaal van 2025 nieuwe maatregelen moeten worden genomen, die in een jaar tot een stijging van de overheidsinkomsten met 1,7 % van het bbp kunnen leiden. Deze maatregelen zijn nog niet gespecificeerd, maar het plan schetst een proces dat moet leiden tot de uitvoering van de hervorming en vermeldt dat de hervorming op alle belastingen kan worden toegepast.

— Hervorming van de belastingdienst. Deze hervorming bouwt voort op de toezeggingen in verband met de mijlpalen 225 en 226 inzake de verbetering van de belasting- en belastingadministratieprocessen. De belangrijkste doelstelling van de hervorming is het vergroten van de efficiëntie en de administratieve capaciteit van het ANAF, het nationaal agentschap voor belastingadministratie, door gebruik te maken van digitale hulpmiddelen en strengere monitoringmechanismen in te voeren. De hervorming omvat verschillende maatregelen, in het bijzonder: invoering van een mechanisme voor vroegtijdige opsporing van btw-fraude; invoering van analytische instrumenten om de btw-kloof aan te pakken; beter digitaal toezicht op de naleving; invoering van een controlemechanisme op fiscale planning voor grote en middelgrote belastingplichtigen; integratie en versterking van interne databanken; en wijziging van de insolventiewetgeving om te zorgen voor een betere controle op de situatie van ondernemingen die zich insolvent verklaren. Het effect van deze hervorming wordt in het plan geraamd op 0,5 % van het bbp over de periode van zeven jaar, wat plausibel lijkt.

— Hervorming van het systeem voor het beheer van overheidsuitgaven. Deze hervorming vormt een aanvulling op de toezeggingen in verband met mijlpaal 202 inzake de verbetering van het begrotingsprogrammeringsmechanisme, mijlpaal 234 inzake de verbetering van het begrotingsprogrammeringsmechanisme, mijlpaal 392 inzake het waarborgen van de vaststelling van minimumlonen, en streefdoel 403 inzake het vergroten van de voorspelbaarheid en efficiëntie van besluitvormingsprocessen bij de overheid. De hervorming heeft tot doel de efficiëntie, transparantie en budgettaire verantwoordelijkheid bij het gebruik van overheidsmiddelen te vergroten. Het omvat maatregelen om ongerechtvaardigde kostenoverschrijdingen te beheersen, systematische beoordelingen van de uitgaven (uitgaventoetsingen) uit te voeren en meer gebruik te maken van gecentraliseerde aanbesteding. Het herstel- en veerkrachtplan en het budgettair-structureel plan omvatten samen verschillende maatregelen om de uitgaventoetsingen af te stemmen op internationale beste praktijken: door de betrokkenheid van de overheid en het politieke draagvlak voor het proces te verbeteren, bekwaam personeel in dienst te nemen om de toetsingen uit te voeren, gekwantificeerde besparingsdoelstellingen op te nemen, de governancestructuur te verbeteren en toetsingen beter te integreren in het begrotingsproces. Volgens het plan zal deze hervorming naar schatting permanente besparingen ter waarde van 0,35 % van het bbp opleveren, wat plausibel lijkt.

— Hervorming van het financieringssysteem voor bedrijven. Dit is een nieuwe maatregel die verder gaat dan de maatregelen in het Roemeense herstel- en veerkrachtplan, en die tot doel heeft het ondernemingsklimaat te ondersteunen, met name voor industriële bedrijven en kmo's, en mechanismen voor de financiering van private equity te creëren "die gericht zijn op economische prestaties". De hervorming voorziet met name in de oprichting van een investeringsfonds om de verstrekking van aandelenkapitaal aan kmo's te ondersteunen, een nieuw rechtskader ter ondersteuning van strategische investeringen in de economie ten behoeve van de be- en verwerkende industrie, en een nieuw rechtskader voor de toekenning van subsidies voor speciale doeleinden aan industriële bedrijven. Het effect van de hervorming wordt niet gekwantificeerd, maar zal naar verwachting een positieve, zij het marginale, bijdrage leveren aan de potentiële groei.

— Hervorming van het uitgavensysteem van nationale/lokale overheidsbedrijven (staatsbedrijven). Deze hervorming is een nieuwe maatregel die verder gaat dan die welke in het herstel- en veerkrachtplan zijn uiteengezet. Het doel van deze hervorming is om in alle staatsbedrijven besparingen te genereren door middel van efficiëntieverbeteringen en versterking van de verantwoording bij uitgavenbeslissingen. Deze hervorming omvat

verschillende maatregelen, zoals de invoering van bestedingsvoorschriften en nieuwe praktijken voor een beter beheer van kapitaaluitgaven, die in de goede richting gaan. De potentiële extra inkomsten worden in het plan geraamd op 0,25 % van het bbp over de gehele looptijd van het plan, wat de Commissie ambitieus lijkt.

(29) Overeenkomstig artikel 14, lid 3, van Verordening (EU) 2024/1263 is elke hervormings- en investeringstoezegging die ten grondslag ligt aan een verlenging van de aanpassingsperiode voldoende gedetailleerd, versneld uitvoerbaar, tijdgebonden en verifieerbaar.

(30) De toezeggingen op grond van het herstel- en veerkrachtplan die aan de verlenging ten grondslag liggen, bevatten aanzienlijke hervormingen en investeringen die gericht zijn op het verbeteren van de budgettaire houdbaarheid en het vergroten van het groeipotentieel van de economie. Daarnaast verbindt Roemenië zich ertoe de hervormingen gedurende de looptijd van het budgettair-structurele plan voor de middellange termijn voort te zetten en de tijdens het herstel- en veerkrachtplan gerealiseerde nationaal gefinancierde investeringsniveaus te handhaven (zie tabel 5 hieronder). De toezegging wordt gedurende de hele uitvoeringsfase van het plan gemonitord. Bijgevolg kunnen toezeggingen op grond van het herstel- en veerkrachtplan in aanmerking worden genomen voor de verlenging van de aanpassingsperiode krachtens artikel 36, lid 1, punt d), van Verordening (EU) 2024/1263.

(31) De hervormingen en investeringen die aan de verlenging ten grondslag liggen, zullen naar verwachting het groei- en weerbaarheidspotentieel van de economie van Roemenië op duurzame wijze verbeteren, overeenkomstig artikel 14, lid 2, punt a), van Verordening (EU) 2024/1263. Het plan bevat geen gekwantificeerde ramingen van het effect van de hervormingen en investeringen op de potentiële groei. De pensioenhervormingen (van het algemene stelsel en de speciale pensioenen) zouden in de loop der tijd echter moeten zorgen voor een grotere beroepsbevolking vergeleken met het scenario zonder hervormingen, en bijgevolg het potentiële bbp moeten verhogen. Bovendien voorziet het plan in een sterke stijging van de overheidsinvesteringen, met name in de eerste jaren van de periode waarop het plan betrekking heeft, van 5,4 % van het bbp in 2023 tot 7,1 % in 2025 en 7,3 % in 2026. Deze investeringen, waaronder die in belangrijke infrastructuur, zullen het groeipotentieel en de veerkracht op alle gebieden van de economie helpen vergroten. De uitgaventoetsingen moeten ook bijdragen tot de overheveling van middelen binnen de begroting naar groeibevorderende prioriteiten.

(32) De hervormingen en investeringen die aan de verlenging ten grondslag liggen, zullen naar verwachting de houdbaarheid van de begroting ondersteunen, overeenkomstig artikel 14, lid 2, punt b), van Verordening (EU) 2024/1263. De hervormingen aan de ontvangstenzijde van de begroting zullen aanzienlijke extra inkomsten voor de overheid opleveren. Het cumulatieve effect van de belastinghervorming, de hervorming van de belastingdienst en de hervorming van de belastingregeling voor micro-ondernemingen moet, wanneer zij eenmaal volledig zijn uitgevoerd, extra inkomsten opleveren ter waarde van ongeveer 2,0 % tot 2,5 % van het bbp. Aan de uitgavenzijde zullen de hervormingen ter versterking van de uitgaventoetsingen en het beheer van nationale/lokale overheidsbedrijven naar verwachting besparingen opleveren ter waarde van 0,5 % tot 1,0 % van het bbp, ook al lijken sommige van de ramingen in het plan aan de hoge kant. Ook moet de wet op de unitaire beloning voor werknemers in de publieke sector, indien deze binnen het in het plan voorziene budget wordt uitgevoerd, volgens het plan tussen 2024 en 2031 een significante verlaging van de loonkosten in de overheidssector mogelijk maken, ter waarde van 1,5 % van het bbp. Ten slotte zullen de pensioenhervormingen (van het algemeen stelsel en de speciale pensioenen) al besparingen opleveren tegen het einde van de periode van zeven jaar waarop het plan betrekking heeft, hoewel het grootste deel van de besparingen pas op langere termijn zal worden gerealiseerd.

(33) Met de hervormingen en investeringen die aan de verlenging ten grondslag liggen, wordt bijgedragen aan de gemeenschappelijke prioriteiten van de EU, overeenkomstig artikel 14, lid 2, punt c), van Verordening (EU) 2024/1263. De meeste hervormingen die aan het verzoek om verlenging ten grondslag liggen, dragen bij aan de sociale en economische veerkracht door de begrotingsstabiliteit te waarborgen, de efficiëntie van de overheidssector te verbeteren en duurzame economische groei te bevorderen. De toezeggingen met betrekking tot de verbetering van de belastingdienst en de invoering van grondige uitgaventoetsingen moeten het mettertijd mogelijk maken middelen te herbestemmen voor prioriteiten die gericht zijn op bevordering van de economische prestaties en sociale verbeteringen. De hervorming van het mechanisme voor de vaststelling van minimumlonen moet passende minimumlonen waarborgen, waarbij rekening wordt gehouden met de sociale en economische prioriteiten. De pensioenhervormingen (van het algemene stelsel en de speciale pensioenen) zullen de houdbaarheid van het stelsel waarborgen en de eerlijkheid en billijkheid van de pensioenen vergroten. Tot slot moet de verdere digitalisering van de belastingdienst bijdragen aan de digitale transitie. De andere gemeenschappelijke prioriteiten van de EU, namelijk het waarborgen van de energiezekerheid en de opbouw van defensievermogens, komen niet rechtstreeks aan bod in de hervormingen en investeringen die ten grondslag liggen aan de verlenging, hoewel de eerste in het herstel- en veerkrachtplan van Roemenië wel aandacht krijgt.

(34) Met de hervormingen en investeringen die aan de verlenging ten grondslag liggen, wordt gevolg gegeven aan enkele van de relevante ([12]) LSA's die in het kader van het Europees Semester overeenkomstig artikel 14, lid 2, punt d), van Verordening (EU) 2024/1263 zijn gedaan. Met hervormingen zal naar verwachting met name worden bijgedragen aan de uitvoering van de LSA betreffende de begroting uit 2023 waarbij Roemenië wordt verzocht zijn buitensporig tekort te corrigeren en buitensporige onevenwichtigheden aan te pakken. Volgens het macro-economische scenario dat aan het plan ten grondslag ligt, zal het tekort op de lopende rekening naar verwachting afnemen van 7,7 % van het bbp in 2024 tot 4,1 % van het bbp in 2031. Dit effect zal grotendeels te danken zijn aan de vermindering van het overheidstekort, ondersteund door de hervormingen die ten grondslag liggen aan het verzoek tot verlenging van het aanpassingstraject. Verwacht wordt dat een tragere groei van de overheidsuitgaven en een prudent inkomensbeleid (gematigde stijging van pensioenen en overheidssalarissen, hervorming van het minimumloon) zullen bijdragen tot een versterking van het concurrentievermogen.

(35) De hervorming van het minimumloon en de pensioenhervorming zullen naar verwachting bijdragen aan de uitvoering van de LSA's van 2019 betreffende de noodzaak om de vaststelling van het minimumloon op basis van objectieve criteria te waarborgen, in overeenstemming met het scheppen van banen en het concurrentievermogen. De hervormingen met betrekking tot de herstructurering van het stelsel van overheidsuitgaven (uitgaventoetsingen) en de hervorming van het loonstelsel in de overheidssector zullen naar verwachting bijdragen aan de uitvoering van de LSA's van 2019 en 2020 betreffende de noodzaak om de efficiëntie van overheidsopdrachten en de kwaliteit en doeltreffendheid van het openbaar bestuur te verbeteren. Bovendien zullen de pensioenhervorming en de hervorming van de speciale pensioenen bijdragen aan de uitvoering van de landspecifieke aanbevelingen van 2019 over het waarborgen van de houdbaarheid van het openbare pensioenstelsel en de levensvatbaarheid op lange termijn van de pensioenfondsen van de tweede pijler, terwijl de belastinghervorming en de hervorming van de belastingdienst zullen bijdragen aan de uitvoering van de LSA's van 2019 en 2020 over het waarborgen van de budgettaire houdbaarheid en het versterken van de naleving van de belastingwetgeving en de belastinginning. De meeste maatregelen die ten grondslag liggen aan de verlenging van de aanpassingsperiode moeten ook bijdragen aan de uitvoering van de LSA's van 2022 en 2023 betreffende het voeren van een begrotingsbeleid waarmee een einde kan worden gemaakt aan de situatie van een buitensporig overheidstekort.

(36) Het plan zorgt ervoor dat het geplande algemene niveau van de nationaal gefinancierde overheidsinvesteringen dat gemiddeld in de door het herstel- en veerkrachtplan bestreken periode is gerealiseerd, wordt gehandhaafd, overeenkomstig artikel 14, lid 4, van Verordening (EU) 2024/1263.

Tabel 5: Nationaal gefinancierde overheidsinvesteringen volgens het plan (% van het bbp)

Gemiddeld niveau over periode van het herstel- en veerkrachtplan (2021 tot 2026)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Gemiddelde over de looptijd van het plan 2025-2028
4,1	5,3	5,6	4,8	4,3	4,1	3,6	3,2	5,0

Bron: budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Roemenië.

(37) Tot slot kunnen de hervormings- en investeringstoezeggingen die aan een verlenging ten grondslag liggen in overeenstemming worden geacht met de toezeggingen in het herstel- en veerkrachtplan en de in het kader van het meerjarig financieel kader gesloten partnerschapsovereenkomst, overeenkomstig artikel 14, lid 2, punt d), van Verordening (EU) 2024/1263. Verwacht wordt namelijk dat bij de uitvoering van alle toezeggingen, in overeenstemming met de vereisten van Verordening (EU) 2024/1263, sprake zal zijn van continuïteit en complementariteit met het herstel- en veerkrachtplan of de partnerschapsovereenkomst inzake het Europese cohesiebeleid van Roemenië, en dat daarbij de LSA's en een of meer gemeenschappelijke EU-prioriteiten in acht zullen worden genomen.

(38) Concluderend kan worden gesteld dat de hervormingen en investeringen die aan de verlenging van de aanpassingsperiode ten grondslag liggen, aan de criteria van artikel 14 van Verordening (EU) 2024/1263 voldoen. Bijgevolg kan de aanpassingsperiode worden verlengd van vier naar zeven jaar, zoals in het plan is voorgesteld.

([12]) LSA's die als "relevant" worden beschouwd zijn aanbevelingen: i) die vanaf 2019 door de Raad zijn vastgesteld, ii) waarvoor de lidstaat wat betreft de verwezenlijking daarvan nog geen "volledige" of "aanzienlijke" vooruitgang heeft geboekt en die niet achterhaald zijn (beoordeeld als "Niet beoordeeld/Geen toe te voegen input"), volgens de beoordeling in het kader van het laatste Europees Semester (beschikbaar in CeSaR (europa.eu)), iii) die geen verband houden met het zuiver fiscale SGP en iv) die niet dezelfde uitdaging betreffen, maar anders zijn geformuleerd.

Andere hervormings- en investeringsvoornemens in het plan die aansluiten bij de belangrijkste uitdagingen in het kader van het Europees Semester en bij de gemeenschappelijke prioriteiten van de Unie

(39) Naast de hervormingen en investeringen die aan de verlenging van de aanpassingsperiode ten grondslag liggen, worden in het plan beleidsvoornemens met betrekking tot andere investeringen beschreven om een antwoord te bieden op een aantal van de uitdagingen die in het kader van het Europees Semester zijn vastgesteld, met name de LSA's, inclusief de aanbevelingen met betrekking tot de PMO, en om de gemeenschappelijke prioriteiten van de EU aan te pakken.

(40) Ten aanzien van de gemeenschappelijke prioriteit van een rechtvaardige groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen van Verordening (EU) 2021/1119, omvat het plan hervormingen en investeringen om de decarbonisatie van de grote industrie (staal en chemie) te ondersteunen door productieprocessen te elektrificeren en over te stappen naar het gebruik van hernieuwbare waterstof of hernieuwbare waterstofbrandstoffen. De totale begroting van de regeling bedraagt 1 miljard EUR; de betalingen zullen plaatsvinden in de periode 2025-2031. Deze regeling moet worden gefinancierd door de verkoop van broeikasgasemissierechten (CO2-emissierechten). Het plan omvat ook een investeringsprogramma voor het herstel van de belangrijkste irrigatie-infrastructuur (2,3 miljard EUR) en de afwateringsinfrastructuur (34 miljoen EUR). Deze maatregelen zullen bijdragen aan de uitvoering van de LSA's van 2022 en 2023 betreffende de noodzaak om de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen en de energietransitie te versnellen, door hernieuwbare energie sneller in te zetten en de netcapaciteit te verbeteren zodat er nieuwe capaciteit op de markt kan opereren. In het plan wordt niet ingegaan op aspecten die verband houden met de rechtvaardigheid van de groene en de digitale transitie.

(41) Ten aanzien van de gemeenschappelijke prioriteit van sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de Europese pijler van sociale rechten, omvat het plan een nieuwe staatssteunregeling voor investeringen om de regionale ontwikkeling te ondersteunen door middel van grootschalige investeringsprojecten die gericht zijn op hoogwaardige sectoren en de diversificatie van economische activiteiten in de minst begunstigde regio's bevorderen. Het totale toegewezen budget bedraagt 450 miljoen EUR. Het plan omvat ook een staatssteunregeling voor strategische investeringen, met subsidies, belastingvoordelen en maatregelen voor administratieve vereenvoudiging (verkorting van de termijnen voor vergunningen, rechtstreekse toewijzing van grond die eigendom is van de staat/lokale overheid voor de uitvoering van investeringen in het publieke of particuliere domein, verzorgen van vervoersinfrastructuur en nutsvoorzieningen die nodig zijn voor de investeringen). De totale begroting van de regeling bedraagt 1 miljard EUR; de betalingen zullen plaatsvinden in de periode 2025-2031. De sectoren die van deze regeling gebruik kunnen maken, zijn: de voedingsmiddelenindustrie, de chemische industrie, de farmaceutische industrie, de metallurgische industrie, de defensie-industrie, de metaalbouw en de sectoren voor de bouw van machines en installaties, machine- en werktuigbouw, en de vervaardiging van elektrische apparatuur. Deze maatregelen zullen bijdragen aan de uitvoering van de LSA van 2020 over de verstrekking van liquiditeitssteun voor de economie ten behoeve van ondernemingen.

(42) Ten aanzien van de gemeenschappelijke prioriteit van energiezekerheid, wordt in het plan melding gemaakt van de deelname van Roemenië aan transnationale infrastructuurprojecten voor energietransport die gericht zijn op het vergroten van de energiezekerheid in Europa, waaronder de zuidelijke corridor, de BRUA-corridor (Bulgarije-Roemenië-Hongarije-Oostenrijk) en de trans-Balkancorridor.

(43) Ten aanzien van de gemeenschappelijke prioriteit van defensievermogens, wordt in het plan verwezen naar nieuwe initiatieven om een algemeen rechtskader vast te stellen voor het verlenen van faciliteiten voor investeringen met een aanzienlijke impact op productiegebied. Een van deze faciliteiten is een staatssteunregeling die onder meer bestemd is voor de defensie-industrie.

(44) Het plan bevat enige informatie over de samenhang en, in voorkomend geval, de complementariteit met de fondsen van het cohesiebeleid en het herstel- en veerkrachtplan van Roemenië, alsook over de voordelen daarvan voor Roemenië, en benadrukt de complementariteit van de nationale en Europese middelen, met name in het geval van belangrijke projecten op het gebied van infrastructuur en plattelandsontwikkeling, en dat de succesvolle inzet van Europese middelen afhangt van een efficiënt beheer daarvan en van de middelen die uit de geconsolideerde algemene begroting van Roemenië worden toegewezen.

(45) Het plan biedt een overzicht van de nodige overheidsinvesteringen van Roemenië in verband met de gemeenschappelijke prioriteiten van de EU. Wat een eerlijke, groene en digitale transitie betreft, verwijst het plan naar de steunregeling voor het koolstofvrij maken van industriële productieprocessen door elektrificatie van productieprocessen en overschakeling op het gebruik van hernieuwbare waterstof of hernieuwbare waterstofbrandstoffen. Met betrekking tot sociale en economische veerkracht, waaronder de Europese pijler van sociale rechten, wordt in het plan met name gewezen op de noodzaak van een investeringsprogramma voor het herstel van de belangrijkste irrigatie-infrastructuur, de staatssteunregeling voor investeringsprojecten in de industrie, en investeringen om de regionale ontwikkeling te waarborgen, met inbegrip van grootschalige investeringsprojecten. Wat de opbouw van defensievermogens betreft, wijst het plan erop dat de staatssteunregeling voor strategische investeringen, die subsidies, belastingvoordelen en andere vormen van steun omvat, onder meer voor de defensiesector, volledig moet worden uitgevoerd.

Conclusie van de beoordeling van de Commissie

(46) Concluderend is de Commissie van oordeel dat het plan van Roemenië aan de vereisten van Verordening (EU) 2024/1263 voldoet.

ALGEMENE CONCLUSIE VAN DE RAAD

(47) De Raad is ingenomen met het budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Roemenië en is van oordeel dat de volledige uitvoering ervan zou helpen gezonde overheidsfinanciën te waarborgen en de houdbaarheid van de overheidsschuld en duurzame en inclusieve groei te ondersteunen.

(48) De Raad neemt nota van de beoordeling van het plan door de Commissie. De Raad verzoekt de Commissie echter om bij toekomstige plannen haar beoordeling in een afzonderlijk document op te nemen, los van haar aanbevelingen voor aanbevelingen van de Raad.

(49) De Raad neemt nota van de beoordeling door de Commissie van het netto-uitgavenpad en de belangrijkste macro-economische aannamen in het plan, onder meer met betrekking tot de voorafgaande richtsnoeren van de Commissie, alsook van de gevolgen van het netto-uitgavenpad in het plan voor het overheidstekort en de overheidsschuld. De Raad neemt nota van de beoordeling van de Commissie dat de macro-economische en budgettaire aannamen, hoewel zij in sommige gevallen afwijken van de aannamen van de Commissie, onder meer om rekening te houden met geactualiseerde macro-economische en begrotingsgegevens, over het algemeen naar behoren gerechtvaardigd zijn en door deugdelijke economische argumenten worden onderbouwd. De Raad neemt nota van de brede begrotingsstrategie van het plan en de risico's voor de vooruitzichten, die invloed kunnen hebben op het al dan niet werkelijkheid worden van het macro-economische scenario en de onderliggende aannamen en de uitvoering van het netto-uitgavenpad van het plan. De Raad merkt ook op dat de defensie-uitgaven onder druk kunnen komen te staan door geopolitieke risico's.

(50) De Raad verwacht dat Roemenië klaar staat om zijn begrotingsstrategie waar nodig aan te passen om ervoor te zorgen dat zijn netto-uitgavenpad wordt gevolgd. De Raad besluit de economische en budgettaire ontwikkelingen, met inbegrip van die welke ten grondslag liggen aan het scenario van het plan, nauwlettend te volgen.

(51) De Raad is van oordeel dat er tijdig voor de volgende ronde van het begrotingstoezicht verdere besprekingen nodig zijn om samen overeenstemming te bereiken over de implicaties van de cumulatieve groeipercentages van de netto-uitgaven voor het jaarlijkse toezicht.

(52) De Raad hecht zijn goedkeuring aan de door Roemenië in zijn middellangetermijnplan gepresenteerde hervormings- en investeringstoezeggingen die ten grondslag liggen aan de verlenging van de aanpassingsperiode, en is ingenomen met de inspanningen om het effect op de groei en de houdbaarheid van de begroting te kwantificeren. De Raad is het met de Commissie eens dat de door Roemenië gepresenteerde hervormings- en investeringstoezeggingen een verlenging van de aanpassingsperiode van vier naar zeven jaar rechtvaardigen. De Raad neemt nota van de beoordeling van de Commissie waarin wordt aangegeven dat de hervormingen en investeringen die aan de verlenging ten grondslag liggen, in hun geheel genomen voldoen aan de criteria van artikel 14, waarbij ook rekening is gehouden met de overgangsbepaling van artikel 36, lid 1 quinquies, van Verordening (EU) 2024/1263. De Raad neemt nota van de beoordeling van de Commissie dat de hervormings- en investeringstoezeggingen naar verwachting het groeipotentieel en de veerkracht van de economie op duurzame wijze zullen verbeteren en de houdbaarheid van de begroting zullen ondersteunen. De Raad beveelt Roemenië aan de hervormings- en investeringstoezeggingen volledig na te komen om de verlenging van de aanpassingsperiode in stand te houden.

(53) De Raad neemt, naast de beoordeling van de hervormings- en investeringstoezeggingen die ten grondslag liggen aan een verlenging van de aanpassingsperiode, nota van de beschrijving van de Commissie van de hervormingen en investeringsbehoeften en -voornemens als antwoord op de belangrijkste uitdagingen die in het kader van het Europees Semester zijn vastgesteld, en benadrukt dat het belangrijk is ervoor te zorgen dat dergelijke hervormingen en investeringen worden doorgevoerd. De Raad zal, op basis van de door de Commissie ingediende verslagen, dergelijke hervormingen en investeringen beoordelen en in het kader van het Europees Semester toezien op de uitvoering ervan.

(54) De Raad ziet uit naar de jaarlijkse voortgangsverslagen van Roemenië, met daarin met name informatie over de vorderingen bij de uitvoering van het door de Raad vastgestelde netto-uitgavenpad, de uitvoering van bredere hervormingen en investeringen in het kader van het Europees Semester en de uitvoering van de hervormingen en investeringen die ten grondslag liggen aan een verlenging van de aanpassingsperiode.

(55) Overeenkomstig artikel 17 van Verordening (EU) 2024/1263 moet het in het plan vastgelegde netto-uitgavenpad door de Raad bij Roemenië worden aanbevolen en moeten de hervormingen en investeringen die aan de verlenging van de aanpassingsperiode tot zeven jaar ten grondslag liggen, worden goedgekeurd,

BEVEELT AAN dat Roemenië:

1. Waarborgt dat de groei van de netto-uitgaven de in bijlage I bij deze aanbeveling vastgestelde maxima niet overschrijdt.

2. Binnen de aangegeven termijnen uitvoering geeft aan de hervormingen en investeringen die aan de verlenging van de begrotingsaanpassingsperiode van zeven jaar ten grondslag liggen, zoals vastgesteld in bijlage II bij deze aanbeveling.

Gedaan te Brussel, 21 januari 2025.

Voor de Raad

De voorzitter

A. DOMAŃSKI

BIJLAGE I

Maximale groeipercentages van de netto-uitgaven
(jaarlijkse en cumulatieve groeipercentages, nominaal)

Roemenië

Jaar		2025	2026	2027	2028
Groeipercentage (%)	Per jaar	5,1	4,9	4,7	4,3
	Cumulatief (*)	20,2	26,0	31,9	37,6

(*) De cumulatieve groeipercentages worden berekend op basis van het referentiejaar 2023. De cumulatieve groeipercentages worden gebruikt bij de jaarlijkse controle van naleving achteraf in de controlerekening.

BIJLAGE II

Hervormingen en investeringen die aan een verlenging van de aanpassingsperiode tot zeven jaar ten grondslag liggen

Roemenië

	Voornaamste doelstellingen	Beschrijving en tijdschema van de belangrijkste stappen ([1])	Monitoringindicator(en)
Pensioenhervorming (Bestaande maatregel in het kader van het herstel- en veerkrachtplan: C8.R6,0.M214)	De belangrijkste doelstelling van de hervorming is de houdbaarheid van het algemene pensioenstelsel te waarborgen. De hervorming omvat de volgende elementen: nieuwe berekeningsformule voor pensioenen, nieuwe regel voor pensioenindexering en een mechanisme ter voorkoming van ad-hocpensioenverhogingen, beperktere mogelijkheden voor vervroegde uittreding, stimulansen om het beroepsleven te verlengen, automatische verhoging van de normale pensioenleeftijd in overeenstemming met de levensverwachting, gelijktrekking van de wettelijke pensioenleeftijd voor mannen en vrouwen op 65 jaar tegen 2035.	De rechtshandeling tot hervorming van het algemene pensioenstelsel is op 1 september 2024 in werking getreden.	De desbetreffende mijlpaal van het herstel- en veerkrachtplan (C8.R6,0.M214) is op bevredigende wijze verwezenlijkt. Uitvoering van de wet overeenkomstig het plan.
Hervorming speciale pensioenen (bestaande maatregel in het herstel- en veerkrachtplan: C8.R6,0.M215).	In het nieuwe wetgevingskader worden de speciale pensioenen herzien om deze beter af te stemmen op het beginsel van premiebetaling. Er worden geen nieuwe categorieën speciale pensioenen gecreëerd en de bestaande categorieën worden gestroomlijnd. De speciale pensioenen worden berekend op basis van het beginsel van premiebetaling en de anciënniteit, en worden bijgesteld op basis van het aan de inkomsten gekoppelde percentage. Het minimumtijdvak van premiebetaling is vergelijkbaar met dat van het algemene pensioenstelsel. Geen enkel speciaal pensioen mag hoger zijn dan het inkomen dat tijdens de premieperiode werd verdiend.	De rechtshandeling tot herziening van de speciale pensioenen om deze in overeenstemming te brengen met het beginsel van premiebetaling is op 1 januari 2024 in werking getreden.	De desbetreffende mijlpaal van het herstel- en veerkrachtplan (C8.R6,0.M215) is op bevredigende wijze verwezenlijkt.

	Voornaamste doelstellingen	Beschrijving en tijdschema van de belangrijkste stappen ([1])	Monitoringindicator(en)
Hervorming van het minimumloon [Aanvulling op mijlpaal C13. R5,0.M392 van het herstel- en veerkrachtplan]	Invoering van een mechanisme voor de vaststelling van minimumlonen op basis van objectieve criteria dat het scheppen van banen en het nationale concurrentievermogen ondersteunt, en waarbij het brutominimumloon wordt aangepast aan de verwachte inflatie en productiviteitsgroei. Indien de nieuwe verhouding tussen het aangepaste brutominimumloon en het verwachte gemiddelde brutoloon voor het volgende jaar minder dan 45 % bedraagt, mag het brutominimumloon bovendien met 0 % tot 50 % van de verwachte productiviteitsgroei worden aangepast. De verhouding mag echter nooit hoger zijn dan 50 %.	**Tegen eerste kwartaal 2025**: Inwerkingtreding van de wet tot regulering van het nieuwe systeem voor de vaststelling van de minimumlonen.	Inwerkingtreding van de rechtshandeling
Hervorming van het loonstelsel in de overheidssector [Aanvulling op mijlpaal C14. R4,0.M420 van het herstel- en veerkrachtplan]	Zorgen voor een eerlijk en duurzaam loonbeleid door de coëfficiënten per functieniveau voor elke beroepscategorie in de overheidssector te herzien, opnieuw salarisschalen voor lokale ambtenaren in te voeren, het systeem van toelagen te herzien en de hoogte van de toelagen te plafonneren op 20 % van het basissalaris. Waarborgen van de budgettaire houdbaarheid van het bezoldigingsstelsel van ambtenaren. Derhalve zal de hervorming pas van kracht worden nadat het begrotingstekort in ESR-termen is gedaald tot minder dan 5 % van het bbp (ook als dat betekent dat het tijdschema voor deze hervorming in het kader van het herstel- en veerkrachtplan moet worden gewijzigd). Het nieuwe stelsel zal worden ingevoerd met volledige inachtneming van de wet inzake budgettaire verantwoordelijkheid. De hervorming zal ervoor zorgen dat de loonkosten in de overheidssector binnen het budget blijven dat in het budgettair-structurele plan voor de middellange termijn is voorzien.	**Wanneer het overheidstekort minder dan 5 % van het bbp bedraagt**: **Stap 1:** Vaststelling en inwerkingtreding van het nieuwe rechtskader voor de bezoldiging van ambtenaren, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de loonkosten van de overheid, als percentage van het bbp, gelijk blijven aan of lager liggen dan in de prognoses van het budgettaire plan voor de middellange termijn is vermeld. **Stap 2:** Strikte naleving van de prognoses van het budgettair-structureel plan voor de middellange termijn met betrekking tot de loonkosten van de overheid als percentage van het bbp, in alle jaren waarop het plan betrekking heeft.	Inwerkingtreding van het nieuwe wetgevingskader, nadat het overheidstekort is teruggedrongen tot minder dan 5 % van het bbp. Vermindering van de loonkosten in de overheidssector, uitgedrukt als percentage van het bbp, met 1,5 procentpunten tussen 2024 en 2031, in overeenstemming met de prognoses van het budgettaire plan voor de middellange termijn.

	Voornaamste doelstellingen	Beschrijving en tijdschema van de belangrijkste stappen ([1])	Monitoringindicator(en)
Hervorming van de belastingregeling voor micro-ondernemingen [Aanvulling op mijlpaal en streefdoel C8.R4,0.M206 van het herstel- en veerkrachtplan]	Geleidelijke beperking van het toepassingsgebied van de belastingregeling voor micro-ondernemingen. Waarborgen van de volledige naleving van de doelstellingen van mijlpaal 206 van het herstel- en veerkrachtplan, onder meer door de drempel om in aanmerking te komen voor de regeling te herzien (en mogelijk op middellange termijn af te stemmen op de btw-drempel), en het belastingtarief voor micro-ondernemingen te actualiseren. Vergeleken met het huidige stelsel genereert de hervorming extra inkomsten van ten minste 0,1 % van het bbp in 2025 en daarna.	**Tegen eerste kwartaal 2025**: Voorbereiding en inwerkingtreding tegen het einde van het eerste kwartaal van 2025 van een wet tot wijziging van de belastingregeling voor micro-ondernemingen om deze in overeenstemming te brengen met mijlpaal 206 van het herstel- en veerkrachtplan.	Inwerkingtreding van een rechtshandeling tot wijziging van de voorwaarden om in aanmerking te komen voor de belastingregeling voor micro-ondernemingen, om deze in overeenstemming te brengen met mijlpaal 206 van het herstel- en veerkrachtplan en om 0,1 % van het bbp aan extra inkomsten te genereren.

	Voornaamste doelstellingen	Beschrijving en tijdschema van de belangrijkste stappen ([1])	Monitoringindicator(en)
Herziening van het belastingkader [Aanvulling op de mijlpalen en streefdoelen C8.R4,0.M207, C8.R4,0.M208, C8.I7,0.M237 van het herstel- en veerkrachtplan]	Uitvoering van een belastinghervorming die bijdraagt tot begrotingsconsolidatie en zorgt voor betere economische prikkels. Het begrotingseffect van de hervorming in 2025 moet ten minste 1,1 % van het bbp bedragen, ongerekend het effect van de verhoging van de belastingvrije drempel voor het pensioeninkomen (0,2 % van het bbp). De nieuwe maatregelen hebben derhalve in 2025 een totale impact van 1,3 % van het bbp. Aangezien de maatregelen tegen het einde van het eerste kwartaal van 2025 zullen worden uitgevoerd, moet het permanente effect van de nieuwe maatregelen over een heel jaar 1,7 % van het bbp bedragen. Ingebruikname van het informatiesysteem voor de waardering van onroerende zaken die aan onroerendezaakbelasting zijn onderworpen, inclusief: — interoperabiliteit van databanken van verschillende instellingen met informatie over onroerende zaken; — opzetten van een speciale afdeling binnen het Ministerie van Financiën; — opzetten van een register van de verkoopprijzen van woningen, ontwikkeling van een model voor de grootschalige waardering van woningen; — vaststelling van een methode voor de bepaling van de belastbare waarde van onroerende zaken aan de hand van methoden voor de bepaling van de marktwaarde.	**Tegen eerste kwartaal 2025**: **Stap 1:** opstellen van een verslag dat voortbouwt op het verslag van de Wereldbank over belastingen (op te stellen in het kader van mijlpaal 205 van het herstel- en veerkrachtplan) met twee scenario's voor de belastinghervorming, met inbegrip van volledig uitgewerkte maatregelen. De maatregelen moeten betrekking hebben op alle belastingen en sociale bijdragen. **Stap 2:** goedkeuring door de regering van een memorandum met specifieke belastingmaatregelen op basis van bovengenoemd verslag. De maatregelen moeten in overeenstemming zijn met de mijlpalen 207, 208 en 237 van het herstel- en veerkrachtplan en met doelstelling 1 van de belastinghervorming. **Stap 3:** de regering organiseert een openbaar debat over de wijzigingen van het belastingwetboek. **Stap 4:** inwerkingtreding en uitvoering van de maatregelen uiterlijk per 1 april 2025. **Tegen vierde kwartaal 2025**: **Stap 5:** zoals vermeld in mijlpaal 237 van het herstel- en veerkrachtplan, het ontwikkelen van een IT-systeem voor de uitvoering van het geautomatiseerde waarderingsmodel voor de onroerendezaakbelasting, dat de nieuwe op marktwaarden gebaseerde aanpak ondersteunt, en het opzetten van een gespecialiseerde afdeling voor de onroerendezaakbelasting.	Stap 1: verslag van de autoriteiten; Stap 2: goedkeuring van een memorandum door de regering, in overeenstemming met de belangrijkste doelstellingen van de hervorming; Stap 3: openbaar debat met de particuliere sector; Stap 4: inwerkingtreding van de maatregelen in het kader van doelstelling 1 van de hervorming; Stap 5: verslag van de autoriteiten.

	Voornaamste doelstellingen	Beschrijving en tijdschema van de belangrijkste stappen ([1])	Monitoringindicator(en)
Hervorming van de belastingadministratie [Aanvulling op de mijlpalen en streefdoelen C8.I2,0.M225, C8.I2,0.M226, C8.I2,0 M226a en C8.I3,0 M227 van het herstel- en veerkrachtplan]	De belangrijkste doelstelling is het verbeteren van de belastingadministratie en het genereren van extra overheidsinkomsten ter waarde van ten minste 0,5 % van het bbp in 2026. De hervorming heeft met name tot doel: de fraudebestrijdingseenheid van het ANAF te versterken met een realtime monitoringinstrument voor het opsporen van belastbare aankopen met een hoog risico in verband met intracommunautaire, doorvoer- en binnenlandse transacties; analytische instrumenten en een speciale fraudebestrijdingsmodule te implementeren om de btw-kloof te analyseren en aan te pakken; de capaciteit om onregelmatigheden op te sporen binnen systemen zoals e-Invoice, SAF-T, e-AMEF, e-DU, e-VAT, DAC-7 en CESOP, te vergroten; het programma "Predictive Analysis" uit te breiden tot een bredere groep belastingplichtigen, waardoor de belastingcontroles voor de btw en de vennootschapsbelasting efficiënter worden; een risicoclassificatiesysteem voor belastingplichtigen op te zetten en een IT-instrument te ontwikkelen voor het beheer en de analyse van grote hoeveelheden gegevens voor het bepalen van risicocategorieën voor belastingplichtigen; de belastingadministratiesystemen te moderniseren en de interoperabiliteit met de systemen van andere overheidsinstellingen te waarborgen om het beheer van belastinginformatie en de toegang in realtime tot vermogensbestanddelen en transacties te verbeteren; het informatiesysteem te herontwerpen om vertragingen bij audits en belastinginspecties te beperken; de insolventiewetgeving te wijzigen om meer controle te krijgen over bedrijven die zich insolvent verklaren en de btw-kloof te verkleinen; een automatisch betalingsmechanisme in te voeren om de vrijwillige naleving te verbeteren en flexibele mechanismen in te voeren voor de verkoop van roerende zaken door winkels; een gespecialiseerde afdeling op te richten om risicoanalyses uit te voeren met behulp van modellen, fraudebestrijdingsmodules in gebruik te nemen, de btw-kloof te kwantificeren en de capaciteit van het ANAF voor belastingontwijking te vergroten.	**Tegen eerste kwartaal 2025 (vierde kwartaal 2026 voor APIC)**: **Stap 1:** invoering van een mechanisme voor vroegtijdige opsporing van btw-fraude in verband met intracommunautaire aankopen, doorvoer en binnenlandse transacties. **Tegen tweede kwartaal 2025**: **Stap 2:** invoering van fraudebestrijdingsmodules voor het analyseren en identificeren van transacties waarbij mogelijk sprake is van carrouselfraude (CARUSEL, INDFISC, TRANSPRISC, COMRISC en RORISC). **Tegen tweede kwartaal 2025**: **Stap 3:** voltooiing van zeven digitaliseringsprojecten, waaronder e-Invoice, SAF-T, e-AMEF, e-DU, e-btw, DAC-7 en CESOP. **Tegen eerste kwartaal 2025**: **Stap 4:** versterken van het toezicht op het mechanisme voor fiscale planning voor grote belastingplichtigen en uitbreiding van dit mechanisme naar middelgrote belastingplichtigen na de invoering van APIC. **Tegen vierde kwartaal 2025**: **Stap 5:** integratie en versterking van interne databanken; ontwikkelen van een nieuw systeem op basis van het 360-graden-profileringsconcept van belastingplichtigen; zorgen voor interoperabiliteit met de informatiesystemen van overheidsinstellingen. **Tegen vierde kwartaal 2026**: **Stap 6:** invoering van een modern inningsmechanisme dat belastingplichtigen de mogelijkheid biedt om te kiezen voor periodieke voldoening van aangegeven belastingverplichtingen. **Tegen vierde kwartaal 2025**: **Stap 7:** oprichting en operationalisering van een gespecialiseerde structuur bestaande uit deskundigen op het gebied van IT, econometrie en financiële analyse om risico's en belastingkloven te kwantificeren.	Stappen 1-7: verslaggeving door de autoriteiten. De ontvangstenquote moet in 2026 met ten minste 0,5 % van het bbp stijgen ten opzichte van 2024, ongerekend het effect van nieuwe maatregelen met gevolgen voor de belastinggrondslagen en -tarieven die in 2025 en 2026 worden genomen. Dit zal in april 2027 worden beoordeeld op basis van de nationale rekeningen.

	Voornaamste doelstellingen	Beschrijving en tijdschema van de belangrijkste stappen ([1])	Monitoringindicator(en)
Herstructurering van het stelsel van overheidsuitgaven / uitgaventoetsingen [Aanvulling op de mijlpalen C8.R3.M202, C8.I5,0.M234, C13.R5,0.M392 en C14.R1,0.T403 van het herstel- en veerkrachtplan]	Een databank over de gemiddelde inkoopkosten opzetten en een controlemechanisme opzetten om ongerechtvaardigde uitgavenstijgingen te monitoren en aan te pakken. Deze databank dient ook om de inkoop van specifieke goederen en diensten te centraliseren, de kosten te verlagen en bestedingsnormen voor overheidsinstellingen in te voeren. Jaarlijks uitvoeren van evaluaties van de overheidsuitgaven, vaststellen van verplichte besparingsdoelstellingen en maatregelen om deze te bereiken, in overeenstemming met het tijdschema voor de uitgaventoetsingen. De efficiëntie van de overheidsuitgaven voor gestandaardiseerde goederen en diensten bij de centrale overheid te vergroten. In de gezondheidszorg gecentraliseerde inkoop van medische hulpmiddelen en verbruiksgoederen voor het noodsysteem invoeren. Actualisering en modernisering van het IT-systeem dat wordt gebruikt voor de ontwikkeling en het beheer van de nationale begroting om een beter beheer van de begrotingsgegevens, meer begrotingstransparantie en betere monitoring en verslaglegging te bewerkstelligen. Daarnaast het aantal gespecialiseerde medewerkers dat betrokken is bij uitgaventoetsingen verhogen. Herziening van het rechtskader ter versterking van de bevoegdheden van het Ministerie van Financiën en de centrale en lokale overheden om toezicht te houden op de uitvoering van uitgaventoetsingen.	**Tegen vierde kwartaal 2025**: **Stap 1:** opzetten van een databank en een controlemechanisme voor stijgingen van meer dan 20 %, vergeleken met de gemiddelde kosten van overheidsinstellingen. **Elk jaar waarop het plan betrekking heeft (2025-2031)**: **Stap 2:** jaarlijkse thematische uitgaventoetsingen uitvoeren en de conclusies en aanbevelingen toepassen bij de begrotingsplanning, in overeenstemming met het vastgestelde jaarlijkse tijdschema. **Geleidelijk, van vierde kwartaal 2024 t/m tweede kwartaal 2030**: **Stap 3:** uitbreiding van de categorieën goederen en diensten die centraal zullen worden ingekocht, met bijzondere aandacht voor prioritaire sectoren met hoge uitgavenniveaus. verhoging van het aandeel door het nationaal bureau voor centrale inkoop (ONAC) gegunde aanbestedingen ten opzichte van alle aanbestedingen die door alle aanbestedende diensten in Roemenië worden gegund met gemiddeld 0,25 % per jaar in de komende zeven jaar. **Tegen vierde kwartaal 2025**: **Stap 4:** operationaliseren van de gespecialiseerde structuur binnen het Ministerie van Financiën om de systemen voor het beheer van overheidsuitgaven te monitoren aan de hand van prestatie-indicatoren, en deelname aan gespecialiseerde opleidingscursussen die met steun van de Wereldbank worden georganiseerd. **Tegen vierde kwartaal 2025**: **Stap 5:** een wettelijk kader vaststellen voor de invoering van prestatie-indicatoren op het niveau van de centrale en lokale overheid.	Stap 1: verslag van de autoriteiten; Stap 2: publicatie van twee uitgaventoetsingen per jaar voor specifieke sectoren of activiteiten. De evaluaties omvatten verplichte besparingsdoelstellingen. Stap 3: verslag van de autoriteiten, waaruit blijkt dat het aandeel aanbestedingen dat door het ONAC is gegund, is toegenomen. Stap 4: verslag van de autoriteiten; Stap 5: inwerkingtreding van de rechtshandeling tegen het vierde kwartaal van 2025.

	Voornaamste doelstellingen	Beschrijving en tijdschema van de belangrijkste stappen ([1])	Monitoringindicator(en)
Hervorming van de financiering voor bedrijven (nieuwe maatregel)	Versterken van de bestuurlijke capaciteit van het Ministerie van Investeringen en Europese Projecten om middelen toe te wijzen ter ondersteuning van kmo's in de vorm van aandelenkapitaal, om de economische ontwikkeling op lange termijn te bevorderen, investeerders aan te trekken en banen te scheppen.	**Tegen tweede kwartaal 2026**: Hervorming van het institutioneel kader voor de toewijzing van middelen ter ondersteuning van het ondernemingsklimaat — private-equity-investeringsfonds ter ondersteuning van kmo's.	Inwerkingtreding van de wet tot operationalisering van het fonds, samen met specifieke wetgeving inzake subsidies, belastingkredieten en investeringskredieten voor de industrie.
Hervorming van het uitgavenstelsel voor staatsbedrijven (nieuwe maatregel)	Het uitvoeren van diagnostische analysen van staatsbedrijven met het oog op: — vermindering van verliezen en achterstallige betalingen; — actualisering van de vergoedingen voor verrichte diensten en vermindering van de operationele uitgaven, die moeten leiden tot een daling van de subsidies/overdrachten uit de staatsbegroting, een stijging van de nettowinsten en een stijging van de inkomsten uit de staatsbegroting; — het identificeren van niet-productieve/niet-functionele activa en het voorstellen van maatregelen voor het gebruik en/of de verwijdering ervan; — het invoeren van uitgavenregels, met name voor uitgavencategorieën die niet rechtstreeks verband houden met het productieproces of de dienstverlening. De hervorming moet volledig in overeenstemming zijn met het beginsel van de onafhankelijkheid van staatsbedrijven en met de eis dat zij winstgevend moeten zijn. Samen moeten deze maatregelen leiden tot een vermindering van de overdrachten/subsidies van centrale en lokale overheden aan staatsondernemingen ter waarde van 0,25 % van het bbp gedurende de gehele looptijd van het plan.	**Tegen derde kwartaal 2025**: **Stap 1:** uitvoeren van een diagnostische analyse van het systeem van operationele uitgaven, het inkomstensysteem, de mechanismen voor de actualisering van de vergoedingen en het subsidiesysteem voor staatsbedrijven. **Tegen vierde kwartaal 2025**: **Stap 2:** vaststellen van het regelgevingskader om het systeem van operationele uitgaven te verbeteren, het beheer van overheidsactiva te verbeteren, uitgavenregels in te voeren en de afhankelijkheid van de overheidsbegroting tegen het vierde kwartaal van 2025 te verminderen.	Stap 1: verslag van de autoriteiten. Stap 2: inwerkingtreding van het regelgevingskader. De hervorming moet leiden tot een vermindering van de overdrachten van centrale en lokale overheden naar staatsbedrijven ter waarde van 0,25 % van het bbp gedurende de gehele looptijd van het plan (ten opzichte van het niveau in 2023).

([1]) Het tijdschema van de maatregelen in het kader van het herstel- en veerkrachtplan is indicatief en stemt overeen met de toezeggingen in het relevante uitvoeringsbesluit van de Raad.